

Jerzy Zegarliński

Borzenkowo, gm. Osielsko, woj. bydgoskie. Stanowisko 1

Informator Archeologiczny : badania 17, 64-65

1983

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

BORSK, gm. Goździusza Wielki.
woj. kaliskie
Stanowisko 1

Muzeum Okręgowe
Ziemi Kalickiej
w Kaliszu

Badania prowadził mgr Leszek Ziąbka. Finansował WKZ
w Kaliszu. Pierwszy sezon badań. Omentarzysto kultury
trzoninickiej z II-II/III okresu brązu.

Stanowisko położone jest we wschodniej części wsi, na zwymionym pagórku. Prace miały charakter ratowniczy. Zbadano 100 m² zagrożonego przez piśnięcą terenu. Wyeksploatowano 2 jemy, składzik krzemienisty oraz 8 grobów, w tym 6 ciałopalnych jamowych i 2 szkieletowe, z czego 1 posiadał ślady nadpalenia. Inwentarz grobowy stanowiły fragmenty ceramiki, wióry i odłupki krzemienne oraz bogate ozdoby z brązu, a mianowicie szpile uchate o główce tarozowatej i piśką wypukłą, szpila tulejowata, szpila o główce rozkładanej i zawiniętej w uszko, szpila trąbkowata, dwa paramienniki i skręt spiralny. Ponadto w grobie szkieletowym oznaczonym nr 7/83 znaleziono brązowa brzytwę.

Materiały znajdują się w Muzeum Okręgowym Ziemi Kalickiej w Kaliszu.
Badania będą kontynuowane.

BORZENKOWO, gm. Osielesko
woj. bydgoskie
Stanowisko 1

Muzeum Okręgowe
im. Leona Wyczółkowskiego
w Bydgoszczy

Badania prowadził mgr Jerzy Zegarliński. Finansowało MO
i WKZ w Bydgoszczy. Trzeci sezon badań. Ślad osadnictwa
z neolitu, osada z I-II okresu epoki brązu i osada oraz
omentarzysto ludności kultury łużyckiej z V okresu brązu
i okresu halstackiego.

Stanowisko znajduje się po lewej stronie Brdy, zajmując niemal całą terasę nadzalewową doliny rzeki, przy ujściu Kotowierzanki. Całkowita jego powierzchnia wynosi ok. 15 ha i zajęta jest w całości przez pracownicze ogródki działkowe. Tegoroczne prace ratowniczo-sondazowe miały za zadanie: określenie granic omentarzystyka w kierunku północnym i południowym, zbadanie zasięgu i charakteru warstwy kulturowej ujawnionej w 1960 r. oraz wyeksploatowania obiektów odsłoniętych podczas tegorocznych prac budowlanych.

Wyeksploatowano 8 wykopów /nr XVII-XXIV/ o łącznej powierzchni 39,5 m² i kubaturze 44,5 m³. Odsłonięto 6 ciałopalnych grobów popielnicowych /nr 58-63/, jak i poprzednie poważnie uszkodzonych orka. Wszystkie były tzw. czyste i jednopochońkowe z wyjątkiem grobu nr 59; trój-pochówkowego i obypanego resztkami stosu. We wszystkich grobach każdy pochówek składał się tylko z wazy-popielnicy i przykrywającej ją misy. W popielnicy gr. nr 58 znajdowało się niewielkie kółko z brązu, a w gr. nr 62 mały rozciernacz kamienny. Charakter usytuowania nowych grobów względem siebie i tych z lat poprzednich pozwala na stwierdzenie, iż znajdują się one na północnych i południowych krańcach omentarzystyka - otoczonego z trzech stron przez osadę, tym samym wyznaczając jego poszukiwany zasięg. Wydaje się, iż całkowita powierzchnia omentarzystyka wynosi ok. 1000 m², a liczbę grobów na nim szacować można wstępnie na minimum 250.

Większa część prac koncentrowała się na terenie osady. Wobec niemożności przebadania środkowych części warstwy kulturowej założono 4 wykopy sondazowe na jej domniemanych obrzeżach, a tylko jeden niewielki blisko środka. Okazało się, że warstwa ta wystąpiła, tuż pod warstwą orną, we wszystkich wykopach, a jej zasięg wynosił w linii N-S minimum 50 m i w linii W-E minimum 50 m. W całym swym odsłoniętym przebiegu warstwa miała miąższość 20-35 cm, a jej horyzontalnie przebiegający spąg sięgał 50-60 cm głębokości. Jej treść to intensywnie czarna, w środkowej części, lub brązowo-brązowa próchnica, w pozostałych. Zawartość ruchomą stanowiły bardzo liczne fragmenty naczyń, w większości zasobowych, liczne kości zwierzęce, niewielkie fragmenty polepy i kilka artefaktów krzemienianych oraz węgielki drzewne, wszystko to znacznie intensywniej występujące w środkowej części, gdzie też znaleziono niewielkie kółko z brązu. Na obrzeżach warstwę natknięto się na 3 jemy wychodzące z niej w głąb 90-100 cm. Tegoroczne prace określiły przybliżony zasięg występowania warstwy w trzech kierunkach oraz jej charakter, nierozpoznana pozostała jej funkcja, choć wiele przemawia za dużym obiektem mieszkalnym o nieznanym na razie konstruacji.

Materiał zabytkowy uzyskany z tej części osady i osontarayske jest tożsamy z zabytkami z lat poprzednich i datowad się daje w obrębie V okresu epoki brązu i okresu halstackiego.

W wykopie nr XVII, poniżej opisanej warstwy, ukazała się nieckowata jama o śr. 3 m i gł. do 90 cm. Jej treść to obok ciemnoszarej prócznioncy zaledwie kilka niewielkich fragmentów ceramiki, mało charakterystycznych, ale wstępnie dających się datowad na I-II okresy epoki brązu. Podać też trzeba, jako istotne, znalezienie w warstwie ornęj wykopu nr XX środkowej części gładzonej stekierki krzemiennej, pochłbżającej najprawdopodobniej z neolitu.

BRODNICA - SZARDA ORGIEBILNIA

woj. toruńskie
Stanowisko 1

patrz wczesne średniowiecze

BRODNICA - SZARDA ORGIEBILNIA

woj. toruńskie
Stanowisko 2

patrz neolit

BRZEŃSO KUJAWSKI

woj. włocławskie
Stanowisko 4

patrz neolit

CHLEWISKA, gm. Dąbrowa Biskupia

woj. bydgoskie
Stanowisko 57 i 70

patrz neolit

CZASNOWASY, gm. Dobrzeń Wielki

woj. opolskie
Stanowisko 1

Konserwator Zabytków Archeologicznych
w Opolu

Badania prowadzili mgr Klemens Macowiec i mgr Krzysztof Szychała /autor sprawozdania/. Główny sezon badań powojennych. Osontaraysko oiażopalne ludności kultury kużyyskiej datowane os IV-V okres epoki brązu i okres halstački.

Stanowisko zlokalizowane na wyniesieniu piaszczystej terasy Małej Panwi, położone około 1 km na wschód od drogi do Bryndoy i około 50 m na południe od drogi gruntowej do Siadacza.

Odkryte zostało po I wojnie światowej. W latach 1933-1965 badania były systematycznie prowadzone przez ekipy uniwersyteckie, PAŃ-owskie i konserwatorskie, potem sporadycznie w wypadku zagrożenia. W lipcu 1983 roku podczas inspekcji konserwatorskiej zauważono liczne fragmenty naczyń w wybieralsku "dzikiej" piaszkowni. Były to resztki wykopżenia grobu nr 99, który został zamoznny.

Na krawędzi piaszkowni założono wykop o powierzchni około 10 m². Odkryto obiekt nr 100. Był to grób oiażopalny jamowy. Zarys tegoż ukazał się 35 cm pod warstwą ornęj i miał kształt nieregularnego owalu. Na wyposażenie składały się 4 naczyńia oraz kabłączek z brązu.

Odkryte obiekty należą datowad na IV-V okres epoki brązu.

Materiały zostaną przekazane Muzeum Śląska Opolskiego w Opolu.

Badania będą kontynuowane w przypadku ponownego zagrożenia stanowiska.

CZERNICZYN, gm. Hrubieszów

woj. zamojskie
Stanowisko 3

patrz neolit